

BATI'NIN DEĞER SORUNUNA BİR ÖRNEK OLARAK GAZZE

Gaza as an Example of the West's Value Problem

Dr. Öğr. Üyesi Burak ÇAKIRCA*

Geliş Tarihi: 18.01.2024 | Yayına Kabul Tarihi: 19.03.2024

Öz

Filistin meselesi uzun bir tarihsel sürecin ürünüdür. Aktörler, politikalar, çıkarlar değişse de, Filistinlilerin çektiikleri acılar değişmemektedir. Kendi topraklarında mülteci konumuna düşürülmelerinin yanında, İsrail'in uyguladığı hukuksuz politikalar günden güne artarak devam etmektedir. 7 Ekim'de HAMAS'ın beklenmedik taarruzu karşısında acziyete düşerek dünya kamuoyunda itibarı sarsılan İsrail, her zaman olduğu gibi orantısız ve hukuksuz biçimde güç kullanmış ve bütün imkanlarıyla Gazze'yi bombalamaya başlamıştır. Hastane, okul, ibadethane ayırımı yapmadan saldırılar gerçekleştiren İsrail amacını Gazze'yi yerle bir etmek olarak açıklamıştır. Çoğunluğu çocuk ve kadınlardan oluşan on binlerce insan hayatını kaybetmiş ve Gazze şehri yaşanamaz bir hale gelmiştir. Batı, insan hakları ve özgürlükler konusunda eşsiz olduğu iddiasıyla kendisini tanımlar ve sahip olduğu değerlerin evrensel olması gerektiği temelinde ilerler. Söz konusu evrensel değerler merkeze alındığında Batı'nın İsrail'in yaptıklarına karşı çıkması

Abstract

The Palestinian issue is the product of a long historical process. Although the actors, policies and interests change, the suffering of Palestinians remains the same. In addition to being reduced to the position of refugees in their own land, the unlawful policies implemented by Israel continue to increase day by day. On October 7, Israel, whose reputation in the world public opinion was shaken by its impotence in the face of the unexpected offensive of HAMAS, used disproportionate and unlawful force as usual and started bombarding Gaza with all its means. Carrying out attacks without discriminating between hospitals, schools, and places of worship, Israel declared its aim to be the destruction of Gaza. Tens of thousands of people, mostly women and children, lost their lives and Gaza City became uninhabitable. The West defines itself with the claim that it is unique in human rights and freedoms and proceeds on the basis that its values should be universal. Based on these universal values, the West was expected to oppose

* Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, burak.cakirca@btu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6035-7162

beklenmiştir. Oysa Batı İsrail'in saldırılarını kendisini savunma hakkı merkezinde değerlendirmiştir. Medya başta olmak üzere birçok yalan haberle İsrail'in yanında durup onun politikalarını aklamaya hizmet etmiştir. Liberal değerler başta olmak üzere insan hakları ve hukukun Gazzeli Filistinliler için geçerli olmadığı Aksa Tufanı Harekatı sonrasında bir kez daha görülmüştür. Filistin'e destek açıklamasında bulunanlar adeta aforoz edilmişlerdir. Sanat, spor, eğitim dünyasında pek çok kişi ya işinden olmuş ya da düşüncelerinden ötürü baskıya maruz kalmışlardır. Bu bağlamda ifade özgürlüğü Batı'nın önemseydiği bir değer olmaktan uzak bir karşılığa denk düşmüştür. Bu çerçevede bu çalışma, Batılı değerlerin Gazze'de neden yok sayıldığını sormaktadır. Bu durumun sebebinin süreklilik arz edecek biçimde Batı'nın ötekisi olarak Filistin'i konumlamasından kaynaklandığı ileri sürülecektir. Çalışma boyunca, Batı'nın değer sorunu olarak ifade edilen tutarsızlıkların Gazze'de yaşananlara dair örneklerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Aksa Tufanı, Filistin, Gazze, Batı, İnsan Hakları, Medya.

Israel's actions. However, the West considered Israel's attacks as a right of self-defence. With many false news, especially in the media, it stood on the side of Israel and served to justify its policies. After Operation Aqsa Flood, it was once again seen that human rights and law, especially liberal values, do not apply to the Palestinians in Gaza. Those who made statements in support of Palestine were almost excommunicated. Many people in the world of art, sports, and education have either lost their jobs or have been subjected to pressure because of their opinions. In this context, freedom of expression has fallen into a response that is far from being a value that the West cares about. In this framework, this study asks why Western values are ignored in Gaza. It will be argued that the reason for this situation is due to the fact that the West has consistently positioned Palestine as the other. Throughout the study, examples of the inconsistencies expressed as the value problem of the West will be given in relation to the events in Gaza.

Key words: Aqsa Flood, Palestine, Gaza, West, Human Rights, Media.

1. GİRİŞ

7 Ekim'de hiç kimsenin beklemediği biranda HAMAS İsrail'e karşı bir hareket başlatmıştır. Bu durum kimilerine göre İsrail'in 11 Eylül'ü sayılabilecek kadar derin etkiler bırakacak bir olay iken, kimilerine göre ise kendisine yönelik saldırılara karşı cevap veren HAMAS'ın ilk defa atağa geçtiği ve gücünü test ettiği bir aşamayı oluşturmuştur. Aksa Tufanı olarak adlandırılan bu harekattan sonra aslında her şey İsrail'in saldırganlığı ve hukuk tanımazlığı konusunda beklendiği gibi olmuştur. Gazze'ye yönelik ölçsüz saldırılar ve gerçekleştirilen katliamlar bir zamandır unutulmuş ya da boyut değiştiren Filistin konusunun yeniden uluslararası siyasetin gündemine gelmesine yol açmıştır. Yaklaşık bir asır öncesine kadar Batı dünyasının sorun olarak algıladığı ve kurtulmak için her türlü faaliyeti gerçekleştirdiği Yahudi meselesi, Gazze olayları ile Batı dünyasında bir kez daha İsrail'in kendisini savunma hakkı olarak tanımlanmış ve İsrail şiddeti kınanmak ya da durdurulmak yerine "desteklenen" bir karşılığa sahip olmuştur.

Batı'nın bu tavrı, HAMAS'ın Aksa Tufanı ile gerçekleştirdiği saldırılarla meşruiyet temelinde seyrederken, aynı zamanda Filistin meselesi ve HAMAS'ın saldırılarının tarihsizleştirilmesine dayanmaktadır. Gazze'nin bir açık hava hapishanesine dönüşmesine sebep olan abluka ve İsrail'in sürekli Gazze ve Batı Şeria'da Filistinlilere uyguladığı keyfi şiddet ve yerlerinden etme politikası, Batı için HAMAS saldırılarına bir dayanak teşkil etmemiştir. Zira meseleyi böyle bir tarihsel sürecin ürünü olarak okumak İsrail'e ve saldırılarına verilecek desteğe hanel getirebilecek bir duruş olarak algılanmıştır.

Filistin'i Filistinsizleştirme planı olarak ifade edilebilecek İsrail'in işgal politikası, Filistin meselesinin uluslararası siyasetin gündeminden düşmesiyle "görmezden gelinen" bir hali ifade etmiştir. Arap Baharı sonrasında değişim taleplerinden çekinenler ile değişimi isteyenlerin oluşturduğu blokların varlığında İsrail, statükonun devamını isteyenlerle görelili bir uzlaşma atmosferini tesis etmiştir. Filistin davasının "sahipleri" olarak gözükkenler ile sağlanan bu mutabakat Filistinlilere baskı olarak dönmüş, özellikle İbrahim Anlaşmaları olarak tanımlanan süreçle birlikte İsrail'in bölgede normalleştirilmesi süreci Filistin'de mücadelenin boyutunun değişmesine sebep olmuştur.

Aksa Tufanı'nın ortaya çıktığı şartları ya da Filistin meselesine dair tarihsel süreci anlatmak hiçbir zaman yeterli bir karşılıkla cevaplanamaz. Diğer bir ifade ile 1948'den beri yaşananlar öylesine uzun bir tarihselliğin ve mağduriyetin ürünüdür ki, ortaya çıkan meseleleri tarihsel süreç başlığı ile ilişkilendirmek verilerin tam olarak aktarılmasının imkansızlığına işaret eder. Yine de böylesi bir sürecin ürünü olarak ortaya çıkan 7 Ekim olayları ve sonrasında yaşananlar, bazı hususların yeniden sorgulanmasını beraberinde getirmiştir.

Batı, modernleşme formuyla dünyanın nasıl bir yönetim, iktisadi ve sosyal düzene sahip olması gerektiğini vazederken, liberal değerler, insan hakları, hukuk gibi unsurlar sahip olmayanların bünyelerine kattıklarında modernleşip, medenileşebilecekleri bir kapsama denk düşmektedir. İnsan hakları, özgürlükleri, hukuku ve demokrasi ile serbest piyasa ekonomisini kabul etmemiş olan "ötekiler" ancak bu değerlere sahip olduklarında ehlileşmiş sayılmışlardır. Hülasa Batıyı Batı yapan bu değerlerdir.

Bununla birlikte Aksa Tufanı sonrasında bu değerlerin öteki olan Filistinliler için çok da önemsenen değerler olmadığı ve temel insan haklarından mahrum bira-

kılmalarının bile konuşulmadığı, İsrail'in ve saldırılarının koşulsuz şekilde desteklendiği görülmüştür. Bu çerçevede bu çalışmada, Batı'nın sahip olduğu iddia edilen değerlerin Gazze'de yaşananlarda ne kadar geçerli olup olmadığı sorusu sorulmuştur. Bu sorunun cevabı, meselenin bir süreklilik merkezinde ilerlediği ve Batı'nın aslında tarihsel süreç içerisinde, Filistin'de gerçekleşen hadiselerle benzer tepkileri verdiği ve bu çerçevede de değer sorununa sahip olduğu hipotezi ile aranmıştır. Özellikle medya gücünün yaklaşımları esas alınarak Batılı medyanın sahip olduğu, mavi gözlülerin öldürüldüğü ama Filistinli Müslümanların öldüğü yaklaşımının resmedilmesi amaçlanmıştır. Medya başta olmak üzere, Batı'nın değer sorununu gösteren örneklerin incelenmesi yöntem olarak benimsenmiş ve Aksa Tufanı ile Gazze'nin Batı'nın değer sorununun net bir biçimde ortaya çıktığının gösterilmesi hedeflenmiştir.

2. BATI'NIN ÖTEKİLEŞTİRME ARAÇLARI OLARAK KÜRESEL MEDYA VE ULUSLARARASI HABERCİLİK

Uluslararası habercilik, teknolojinin de nimetlerinin bir hasılası olarak tüm dünyanın etkilendiği, ortaya çıkan meselenin gelişim, değişim ve yaşanan olayları anlatan bir mesaj olarak tanımlanabilir (Rigel, 2000: 67). İdeolojik temeller, yerel unsurlar, dönemsel güç dengelerinin etkisi haberin kaynağının küresel sistemdeki sahip olduğu rol ve kapasite, mesaj kavramında saklı bulunur şekilde, uluslararası haberin niteliğini belirlemektedir (Van Dijk, 1998: 39). Yine bu cümleden hareketle uluslararası haberlerin, güç temerküzü ve modernleşme gerçeği göz önüne alındığında Batı merkezli bir kapsamı işaret ettiği söylenebilir. Bu durum Üçüncü Dünya ya da az gelişmiş ülkelerin haber değerine matuf olaylarının negatif bir yükükle dolu olmasına yol açmış ve afet, rüşvet ya da şiddet haberleri bu bölgelerle özdeşleştirilmiştir. Genel itibarla politik haberler ulusal ya da uluslararası anlaşmazlıkların haber kaynağının siyasi muvazenesinin bir okuması olarak yansıtılması, olayların tarihsel süreç içerisindeki gelişim seyri dikkate alınmadan, sebepleri basite indirgeyen bir uluslararası haber genetiğini ortaya çıkarmıştır. Özellikle Batı'nın teknolojik hakimiyete sahip oluşu merkezinde resmedilen şekilde ilerleyen uluslararası haber, diğer ülkelerin anlayamadığı bir gerçeklikten kopuşu ya da önyargıların ürünü olan bir karşılığa denk düşmektedir (Mowlana, 1998: 52).

Dünya'nın Batı dışında kalan alanlarında meydana gelen hadiselerin uluslararası haber niteliği taşıyanları politik, iktisadi ve kültürel düzeyde bir üstünlük oku-

ması olarak Batı'nın medya organizasyonları tarafından kendi yorumları ile lanse edilmektedir. Bu durumda aslında uluslararası haberlerin özünün yansıtılmasında gelişmiş ülkelerin medya gücünün anladığı ve kendi yargılarınca aktarıldığı bir kapsamda olmasına yol açmaktadır (Büyükbakkal, 2004: 36). Bu yönüyle de uluslararası haberler medya söyleminin kamusal bir formasyona dönüşmüş hali olarak görülmektedir. Haber üretimi yalnızca meydana gelen hadiselerin tarafı ya da tarafsız şekilde aktarılmasının dışında, bir akışkanlığın ifadesidir. Haliyle uluslararası haberler söz konusu dinamik sürecin bir sonucu olarak var olan söylemlerin tekrardan üretilmesine dönüşmektedir. Batı gelişmişlik ve biricikliği ile dünya siyasetindeki tekrarlanan rolünü, kendisi dışındaki bölgelerde ortaya çıkan hadiselerle gelişmemişlik ya da Batı'nın ilericiliğine kasteden unsurlar olarak haberleştirerek kodifiye etmektedir. Batı'nın uluslararası medya ve haber tahakkümü kendi dışında kalan ülkelerin teknolojik ve kültürel anlamda geri kalmışlık, totaliterlik ve şiddet gibi konularla müsemma kılınmasına temel teşkil etmektedir (Van Dijk, 1998: 75).

20. yüzyılın bir ürünü olarak ortaya çıkan, global ölçekte bir iletişim ve enformasyonun karşılığı bağlamında tanımlayabileceğimiz küresel medya, Batı'nın ve onun liberal değerlerinin "rıza üreticisi" işlevini de yerine getirmektedir (Girgin, 2002:36). Tarihsel süreç içerisinde baktığımızda Rönesans ile başlayan, Aydınlanma düşüncesinden itibaren Sanayi Devrimi ile süregiden süreçle birlikte Batı, modernliğin ve gelişmişliğin merkezi olarak algılanmış ve söz konusu algının zeminini oluşturan demokrasi, insan hakları ve serbest piyasa gibi unsurlar sahip olunması gereken mutlak iyi nitelikler olarak görülmüştür. Bu durum Batı dışı bir sorgulama alanı yaratmış kati bir hiyerarşi tesis edilerek ve Batı'nın üstünlüğünün tasdiki olarak devam edecek şekilde bir "öteki" algısını meydana getirmiştir (Göle, 1998:66). "Ötekini" tanımlamak gelenekle yani geride kalmışla müsemma bir seyre sahip olmuş ve "öteki" Batı'nın modernleşmeden mülhem değer ve kültürünün kabul edilmesine mündemiç ilerleme ile gelenekseli tercih noktasında bir tercih yapmaya zorunlu bırakılmıştır (Dirlik, 2008: 55-56). Batı bu noktada kendi üstün konumundan kaynaklanan münhasır yetkileri ile "egemenlik veçheleri" bağlamında diğerlerini "nesne" sıfatıyla nasiplendiren bir dil oluşturmuş ve "ötekine" yönelik üstenci tavrını bu düzleme indirgemıştır (Parla, 2005:11).

Batılı değerlerin merkeze alındığı bu dil, küresel medyadaki uluslararası iletişim ve uluslararası haberlerin tek akışlı yönüne de temel teşkil ettiği gibi, Batılı olmayan "ötekilerin" uluslararası alanda nasıl temsil edileceklerini belirlemeye de sebep

olmaktadır. Nesne konumuna indirgenen “ötekine” dair haberler uluslararası haber niteliğini ancak Batılı değerlerle yoğurulan küresel medyanın uluslararası kamuoyunu ikna edecek şekilde biçimlendirmesi ile alabilmektedir (Morley ve Robins, 1997: 183). Batı medya gücü, uluslararası meseleleri bu bağlam üzerinden anlamlandırdığı için “biz” ve “onlar” kategorizasyonu değişmez bir gerçeklik haline gelmektedir (Bello, 2014: 203).

Soğuk Savaş süresince evrensel insani değerlerin karşısında konumlanan ve bu yönüyle “ötekini” oluşturan Sovyetlerin yıkılması, “gericiliğin” tamamen kaybettiğinin ilanı olarak “Tarihin Sonunun” geldiğini muştulayan bir benliği (Fukuyama, 2003) ortaya çıkarsa da, kültür düzeyinde medeniyet seviyesine yükselen çatışma 11 Eylül saldırıları ile İslam tahtında Doğuyu “öteki” konumuna yerleştirmiştir. ABD hegemonyasında cisimleşen muzaffer düzen, liberal demokrasi, özgürlük, insan hakları ve refah merkezinde tüm insanlık için mutluluk vadederken, ABD Başkanı W. Bush 1992 yılındaki konuşmasında liberal sistemin yegane sistem olduğunu, bu sistemin yüksek değerleri içeren bir yapıya sahip olduğunu, dünya toplumun her üyesinin bu değerlere uyması zorunluluğunu ortaya koyup, uyum sağlamayanlara yardım edileceğini söyleyerek olacakların şifrelerini vermektedir adeta (Keyman, 2011: 15-17). Medyanın Müslümanları tanımlarken petrol tedarikçisi, radikal, köktendinci, fanatik ve bütün bu sıfatların ediniminde terörist olarak nitelenebilmesinin ontolojisini bahsedilen zihin yapısı oluşturmaktadır (Said, 2007: 140). Küresel medya Batı'nın kurmuş olduğu bu ontolojinin araçlarından biri haline gelmiştir. Filistinlilerin kendi topraklarında işgalciliği Batılı değerleri “ötekisi” olmasından kaynaklanırken, İsrail Arap çöllerinde inşa edilen Batı gelişmişliğinin kalesi bir aktör olarak mağdur vasfıyla haberlerde kendisine yer bulmuştur. İnsan haklarını, özgürlükleri, evrensel hukuk ilkelerini hiçe sayarak aslında Batılı yüksek değerlerin altına dinamit koyan ve onları yok sayan tavrına rağmen İsrail'in Batı için “biz”i oluşturması, Filistinlilerin öteki mantığında “onlar” kategorisinde görülmesinden kaynaklanmaktadır (Aktaş, 2023:65).

3. BATI'NIN AKSA TUFANINI TARİHSİZLEŞTİRMESİ YA DA “AKSA TUFANI HANGİ ŞARTLARIN ÜRÜNÜ?”

Batı “öteki” ontolojisi üzerinden Filistin meselesi üzerinde süreklilik arz edecek bir yaklaşıma sahiptir. Bu bağlamda bu kısımda Akşa Tufanı hareketinin nasıl ortaya çıktığının tarihsel seyrine de açıklayıcı olması bağlamında, Dökme Kurşun,

Savunma Kolonu ve Sınır Koruma Operasyonlarına değinilecek ve burada Batı medyasının sergilediği tavra dair örneklerle, değer sorununun süreklilik gösterdiği ifade edilmeye çalışılacaktır.

Batı medyası yalnızca iki taraflı olayları değil diğer tüm meseleleri de Batı ve Doğu temelinde ele alarak bir benlik ve ötekilik kurgusu yaratmaktadır (Bello, 2014). İsrail-Filistin çatışması konusunda yapılan araştırmalarda ortaya çıkan genel sonuçlar, Batı medyasında ve özellikle de ABD basınında İsrail ile stratejik bağları nedeniyle İsrail'e yönelik bir sempati ve Filistinlilere karşı da önyargıların bulunduğu şeklindedir. Ortaya çıkan haberlerin karakteristiği İsrail'in yaptığı katliamların kendini savunma hakkından kaynaklandığı ve vatandaşlarını korumak üzere giriştiği şeklindeyken; Filistinlilerin yaşadığı acılar yok sayılmış ya da onların sahip oldukları toprakların işgal edilmesi girişimlerine karşı geliştirdikleri savunma mekanizması görmezden gelinmiştir (Elmasry, 2009, Ross, 2003). Örneğin bir ABD gazetesi olan New York Times'in Filistin-İsrail çatışması konusundaki yaklaşımını İsraili Haaretz Gazetesi ile karşılaştıran bir çalışmanın elde ettiği sonuçlar New York Times'in Haaretz'den daha İsrail yanlısı bir tutum takındığı biçiminde olmuştur (Viser, 2003).

Avrupa medyası da durumdan çok farklı bir tavır içinde olmamıştır. Batı'nın önde gelen medya kuruluşlarından olan BBC, haberlerinin temelini İsrail'in uluslararası alanda tanınan bir devlet olduğu, Filistin'in ise yalnızca bağımsız bir yönetim olduğu noktasına konuşlandırmaktadır. İsrail yerleşimci kavramı ile nitelenirken, İsrail saldırıları intikam kavramı ile özdeşleştirilmiştir. Bu bağlamda Filistinliler ve özelde HAMAS terörist, intihar bombacısı gibi bir tanımlamaya tabi tutulmuşlardır. Diğer yandan barış süreçlerinin devamlılığı ve mimarı olarak İsrail lanse edilirken, ateşkesi bitiren taraf olarak Filistin halkı gösterilmiştir (Uyanık, 2012: 191-192).

İsrail'in 1967 savaşından sonra işgal ettiği Gazze'den 2005 yılında çekilmesinin ardından yapılan seçimlerde beklenmedik şekilde HAMAS galip gelmiş ve Gazze şeridi ile Batı Şeriada hükümeti kurmuştur. Bu durumdan pek memnun olmayan İsrail, başta 18 ay sürecek ambargo uygulamıştır. Ardından zaman zaman roket ve havan atışları ile düşük düzeyde seyreden çatışmalar, 27 Aralık 2008'de Dökme Kurşun Operasyonu'na dönüşmüştür. İsrail 64 savaş uçağıyla çatışmaların yalnızca ilk 9 saatinde 100 tondan fazla bombanın kullanmış, 3 Ocak 2009 tarihinde ise kara harekâtına başlamış ve ateşkesin ilan edildiği 18 Ocak tarihine kadar Gazze ve

Filistin için ciddi yıkım ve kayıplara sebep olmuştur (Palestine Studies, 2009: 175-176). Bu operasyonda çoğunluğu sivil olmak üzere 1500'e yakın Filistinli hayatını kaybederken, 5000'nin üstünde kişi yaralanmıştır. 20 binin üzerinden insanın evsiz kaldığı çatışmada 7000'ne yakın konut zarar görmüş ve Gazze'nin altyapısı ciddi hasarla karşılaşmıştır (IMEU, 2012). Uluslararası hukuk ve savaş hukuk düzenlemelerine aykırı olacak şekilde İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporuyla sabit görüldüğü üzere İsrail bu harekatı sırasında fosfor bombası kullanmış ve hedefleri mülteci kampları, hastaneler ve okullar olmuştur (Human Rights Watch, 2009). Gazze'de bu saldırıların sonucunda ortaya çıkan maliyetin 1.1 milyar dolar olacağı tahmin edilmiştir (BM, 2009).

İsrail tarafından büyük insani kayıpların ortaya çıkmasına yol açan eylemleri, Batı medyasında Filistinlilerin saldırıp, İsrail'in misilleme yapması şeklinde yorumlanmış ve bombalamaların HAMAS'ın faaliyetlerinin sonucu olarak zorunluluk olarak gösterilmesi amaçlanmıştır (Cordesman, 2009:9). Özellikle Amerikan medyasında öne çıkarılan İsrail'in kayıpları olurken, mazlum olarak gösterilmeye çalışılan taraf İsrail olmuştur. CNN internet sitesinde Dökme Kurşun Operasyonu'na dair haberlerin manşetlerindeki ifadeler de yine bir önyargıyı ifade edecek şekilde, İsrail ordusu, İsrail savunma kuvvetleri olarak İsrail'i tanımlarken; Filistinliler, Gazze aktivistleri, HAMAS teröristleri olarak karşılık bulmuştur. Bu kavramsallaştırmanın İsrail'in merkezi birliğine zarar vermek isteyen HAMAS'ı bir "terör" unsuru olarak algıladığı ve ona karşı girişilen bir meşru savunma girişimi şeklinde İsrail saldırganlığını aklamaya hizmet ettiği söylenebilir (Hunt, 2010). Öne çıkarılan görüntü ve içerikler HAMAS'ın roketleri olurken İsrail'in zararları parlatılmış, İsrail'in attığı tonlarca bomba ve yarattığı büyük yıkımlar ve insanlık dramları atılan roketlerin misillemesi olarak meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Dökme Kurşun Operasyonu Batı medyasına göre İsrail'in hukuksuz bir işgal girişimi olarak değil de HAMAS'ın eylemleri sonucu bir zorunluluk ve kendini savunma hakkı olarak anlaşılmalı ve bu şekilde servis edilmiştir. Söz konusu tavır Batı medyasının ontolojik "öteki" yaklaşım çerçevesinde tarafsızlık ve hakkaniyet prensipleri ile bağını görmemize yardımcı olmuştur (Jaber, 2011: 118).

HAMAS'ın askeri lideri konumunda bulunan Ahmed el-Jabari'nin içinde bulunduğu bir aracın İsrail tarafından Gazze şeridinde vurulmasının ardından, 14 Kasım 2012'de İsrail tarafından Savunma Kolonu operasyonu başlatılmış ve 8 gün boyunca yine şiddetli çatışmaların ve sivil kayıplar yaşanmıştır (Stein, 2013: 3).

Bunu takip eden süreçte Batı Şeria'da daha sonra ölü bulunacak üç İsraili gencin kaçırıldığı ve bunu da gerçekleştirenin HAMAS olduğu iddiasıyla 8 Temmuz 2014'te Sınır Koruma Operasyonu ile yine İsrail güçleri Gazze'yi vurmaya başlamışlardır. BM'ye göre İsrail operasyonunda öldürülenlerin çoğu yine Filistinli sivillerden oluşmuş, en az 2251 kişinin hayatını kaybettiği, bunların 551'nin çocuk 299 kişinin de kadın olduğu belirtilmiştir. İsrail tarafında hayatını kaybedenlerin 67 asker ve 6 İsrail vatandaşı olduğu ifade edilmiştir. (OCHA, 2015). İsrail'in bu operasyonu elli günlük çatışmaların ardından Mısır'ın arabuluculuğunda 26 Ağustos 2014'te sona ermiş ve yine binlerce insan hayatını kaybederken, ciddi insani sorunlar baş göstermiştir.

18 Temmuz 2014 tarihli CNN haberinin başlığı, İsrail'in Gazze'de kara operasyonu başlattığı ve HAMAS'ın İsrail'in bu girişimi karşısında ağır bir bedel ödemek zorunda kalacağı şeklindedir (CNN, 2014). 20 Temmuz tarihindeki haber ise, İsrail'in HAMAS militanlarının İsrail'e sızmaları ile kara operasyonunu genişletileceği üzerinedir (CNN, 2014). Kullanılan kavramlardan açıkça görüleceği üzere, İsrail hareketleri yapmak zorunda bırakılan bir meşru yapı iken, HAMAS militanlar vasıtasıyla sızma girişimlerine konu olabilecek asimetric bir örgüttür. 22 Temmuz tarihli haberde ise, fail belirtilmeden İsrail'in Gazze'deki hastaneyi bombalaması "Gazze'de hastaneye yapılan saldırı yıkım ve acıya yol açtı" başlığıyla görülmüştür (CNN, 2014). 13 Temmuz'da "İsrail'in uyarısından sonra Gazzeli yerleşimciler kaçıyor" başlığını görürken (CNN, 2014), 25 Temmuz'da Gazze'de bulunan BM kampının vurulduğu ve 16 kişinin öldüğü bilgisi verilmiştir (CNN, 2014). 30 Temmuz tarihli haberde ise, yalnızca Gazze'de BM'ye ait bir okulun vurulmasından bahsedilirken, ölen 19 kişiden ve bunların yaşlarının ne olduğuna yer verilmemiştir (CNN, 2014). Kampı vuran, okulu bombalayan ve makul şekilde uyarılarda bulunarak Gazzelilerin zarar görmemesini amaçlar olarak resmedilen İsrail'den başkası değildir. Ancak belki de Batı medyasının tavrını en net şekilde gördüğümüz başlık 29 Temmuz tarihli haberde kendini gösterir: "Gazze'deki kamp bombardımanında çocuklar öldü" (CNN, 2014). Daha sonra da detaylı örneklerle göreceğimiz gibi çocuk ya da yaşlı, kadın ya da erkek İsrail bombalamaları sonucu öldürülmezler, ölürlür. Hem İsrail'in adı zikredilmez hem de o öldürmez ve sanki hayatını kaybedenler doğal bir süreç sonucunda ölmüş olarak görülürler.

20 Temmuz tarihli Wall Street Journal'ın haberin manşeti "İsrail'in Gazze Savaşı" iken, haberin içeriğinde İsrail'in sivilleri zarar görmemesi için uyardığı, ancak

HAMAS'ın sivilleri kullanarak onların bedenlerini kullanmasının asıl stratejisini oluşturduğunu ileri sürmektedir (Wall Street Journal, 2014). The New York Times 16 Temmuz tarihli haberinde İsrail'in Gazze'yi işgal etmesinin olası olduğunu söylerken, içerikte İslamcı bir hareket olarak HAMAS'ın Gazze'deki terörizme son verilebilmesinin yolunun kara harekâtı ve işgal ile mümkün olabileceğini ifade ediyordu (The New York Times, 2014). İsrail'in kara harekâtı için Gazzeli Filistinlere her türlü kolaylığın sağlandığı, mahallelerini tahliye etmeleri için gerekli bilgilendirmelerin yapıldığını söyleyen 20 Temmuz tarihli New York Times'ın haberi, insanların evlerinden edilmesi karşısında takındığı tavır ile müthiş bir ironiye işaret etmektedir (The New York Times, 2014).

4. AÇIK HAVA HAPİSHANESİNE İSYAN OLARAK AKSA TUFANI VE BATI'NIN DEĞİŞMEYEN DEĞER SORUNU

İsrail, 2006'da HAMAS'ın seçim zaferinden sonra birbirini takip eden hareketlerle Gazze'yi yaşanmaz bir yer haline getirmişse de, Gazzeli Filistinliler için ortaya çıkan zorlukların başında uygulanan abluka gelmektedir. Gazze'nin gıda, ilaç, içilebilir temiz su, elektriğe ulaşımı neredeyse yok denecek kadar kısıtlanmış, halkın geçimini idame ettirebilmesi için yapması gereken ticaret faaliyetlerine sınır getirilmiştir. Öyle ki, balıkçılar bile denizde bir nebze olsun açığa çıktıklarında İsrail deniz güçlerinin hedefi haline gelebilmiştir. BM raporuna göre, Gazze söz konusu abluka sebebiyle yaşanabilir bir yer olmaktan çıkacaktır. Yine aynı rapordaki verilere göre, işsizlik Gazze'de yüzde 60'ı bulurken, suyun yüzde 95'i içilebilir nitelikte değildir ve Gazze'de yaşayanlar elektriğe günde yalnızca iki saat erişebilmektedir (BM, 2017). İsrail'in ablukadan arzuladığı amacı, HAMAS tercihini yapan halkın yanlısının bedelini ödetmek ve giderek zor şartların ortaya çıkmasıyla birlikte HAMAS'a verilen desteğin ortadan kalkmasını sağlamak olmuştur. Ancak tarihsel süreç içerisinde de gördüğümüz gibi HAMAS'a destek azalmamış ve Dökme Kurşun ile başlayan operasyonlarda on binlerce insan hayatını kaybetmiştir. Bu bağlamda İsrail Gazze'yi tamamen yaşanamaz bir hale getirerek buradaki insanların göç etmeleri ve Gazze'yi boşaltmalarını amaçlamıştır. Ve artık Gazze İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün de tanımıyla sabit olmak üzere bir açık hava hapisanesine dönüştürülmüştür (Human Rights Watch, 2022).

Tüm bu şartların ve tarihsel sürecin ürünü olarak HAMAS'ın El-Kassam Tugayları 7 Ekim 2023'te bazılarına göre İsrail'in 11 Eylül'ü olacak şekilde ama

özellikle de İsrail'in yenilmezliği ve “demir kubbenin” eminliğine büyük bir meydan okuma olarak İsrail'e saldırmıştır. Operasyonun planlayıcısı olarak ifade edilen El-Kassam Tugayları başkomutanı Muhammed Deif, halklarına karşı devam eden suçlara ve haksız işgallere karşı uluslararası hukuk ve ceza kurallarını hiçe sayan Amerikan ve Batı desteği ile Kudüs'e karşı yapılan saygısızlıklara bir tepki olarak bu hareketin düzenlendiğini ve düşmandan artık hesap sorulacağını ifade etmiştir (Yenişafak, 2023).

İsrail tarafından yapılan açıklamalar yine meşru müdafaa haklarının kullanılmasına denk düşerken, saldırılardan yalnızca 3 saat sonra İsrail Hava Kuvvetleri Gazze'ye yoğun bir hava saldırısı düzenlemeye başlamıştır. İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant, Gazze'ye topyekün bir abluka uygulanmaya başlanacağını, elektrik, yakıt ve yiyecek girişinin tamamen kesildiğini ve bunun da gerekçesinin insan hayvanlarla savaşılmasından kaynaklandığı ve bunun gereğinin yerine getirilmesinin İsrail için bir zorunluluk olduğunu ifade etmiştir (Anadolu Ajansı, 2023). İnsansı hayvanlar benzetmesi daha sonra olacakların adeta bir beyanı olarak görülmüş ve bu çalışmanın yazımı sırasında saldırılar devam etmekte olup, hayatını kaybedenlerin 23 bin 84'e ulaşmıştır. Öldürülenlerin en az 10 binini çocuklar, en az 7 binini kadınlar oluştururken, 2.3 milyonluk Gazze şehrinden yaklaşık 2 milyon kişinin yerinden edildiği, 7 bin kişinin kayıp olduğu ve yaralı sayısının ise 58.926 olduğu ifade edilmektedir (Anadolu Ajansı, 2024).

İnsanlık değerlerinin yerle bir edildiği, temel insan haklarının yok sayıldığı, uluslararası hukuk ve savaş hukuku kurallarının görmezden gelindiği ve böylesine büyük bir katliamda tüm insanlığın birlikte, etkide bulunabilecek tüm unsurları kullanarak, söz konusu katliamı durdurması beklenirken, Batı medya başta olmak üzere, diğer unsurlarla da İsrail'in yanında durmayı tercih etmiş ve Dünya tarihinin en büyük insani dramlarından biri ortaya çıkmıştır. Öyle ki Filistin İsrail çatışması üç merkezi alanda kendini göstermiştir ki, bunlar askeri güçlerin çatışması, medyada dolanan İsrail'in mağdur HAMAS ve Gazze'nin fail olduğu merkezinde şekillenen anlatı ve kamusal alanda İsrail'e destek ve karşı çıkma mitingleri olmuştur (Khouri, 2023).

Aksa Tufanı sonrası Batı medyasının vaziyeti, Filistin BM Daimi Temsilcisi Riyad Mansur'un bazı medya ve siyasetçiler için tarih İsraililerin öldürülmesiyle başlıyor, halkımız yıllarca yaşanan ölümlere göğüs gerdi ve İsrail tüm savaş suçlarına rağmen cezazsız kaldı sözleriyle (Şarkul Avsat, 2023), geleneksel kodlarını doğrular

vaziyette olmuştur. BBC'nin 9 Ekim tarihli haberi Gazze'de İsrail'in misillemesi sonrası 500 kişi öldü, HAMAS'ın saldırılara başlamasından itibaren ise İsrail'de 700'den fazla kişinin öldürüldüğü bilgilerini aktarmıştır (BBC, 2023). Bassem Youssef'in Filistinliler ne kadar ölürse öldürülmüş sayılacak sorusu bu noktada oldukça anlamlı ve çelişkinin boyutunu açıklama konusunda yardımcı olmaktadır (Youssef, 2023).

Batı medyasında Filistin bütüncül bir coğrafi alanı işaret etmemektedir. Hem bir devlet olarak da Filistin devletinden bahsedilmediği gibi, Gazze, Batı Şeria ya da Doğu Kudüs gibi yerlerde yaşayan Filistinlilerin varlığı kabul edilir. Gazeteci Davide Mastaricinin araştırmasına göre, Reuters, BBC, Washington Post, Deutsche Welle gibi haber ajanslarına göre Filistin diye bir devlet yok. Bu haber ajanslarında bir arama yapmak istediğinizde Filistin yazınca karşımıza, Filistinliler olarak nitelenen sonuçlar çıkarırken, meydana gelen gelişmelerle ilgili arama yapmak istediğimizde bölge adı belirterek bilgilere ulaşılmaktadır. Bu durumun bir devamı olarak Batı medyası 7 Ekim sonrasında Gazzeli Filistinliler demek yerine, sanki farklı bir milletlermiş gibi Gaza's (Gazzeliler) terimini kullanmaya başlamışlardır. Yine medyada yaşanan savaşın adı İsrail-Filistin savaşı değil, İsrail-Gazze savaşıdır (CJPME, 2023). Bu terminolojinin altyapısında Gazze'nin açık hava hapishanesi olması ve yıllardır uğradığı baskı ve zulümler yokmuş gibi iki eşit tarafın savaşının yaşandığının öne çıkarılmasının amaçlandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

HAMAS'ın terörist bir yapı olduğu ve Gazze'ye yapılan saldırının da bu çerçevede meşru olduğuna dair medyanın destekleyici algısını en bariz bir şekilde gördüğümüz örneklerden biri toplamda 40 bebek ve çocuğun başlarının HAMAS "militanlarınca" kesildiğine dair haberdır. İsrail'e ait i24News sitesinde yedek bir İsrail askeri ile röportajına yer verilmiş ve Netanyahu'nun sözcüsü de haberi direkt sahiplenmiş açıklamalarında yer vermiştir (i24 News, 2023). Haberin içeriğini, doğruluğunu teyit etmeden Batı'nın önde gelen yayın kuruluşları CNN, BBC iddiaları okuyucularına göstermekten çekinmemişlerdir. Haberlerin içeriğinde HAMAS'ın DEAŞ gibi eylemlere imza atarak yeni yürümeye başlayan çocuk ve yaşlıları vahşice katlettiklerine yer verilmiştir (CNN, 2023; BBC, 2023). Hakikatin ölümüne işaret eden bu haberin ABD Başkanı Biden tarafından da sahiplenildiği görülsede, haberin gerçek olmadığı yapan i24 muhabirinin geçmişi ve ilişkilerinin ürünü olduğu görülmüştür (Blumenthal ve Rubinstein, 2023).

7 Ekim sonrası Gazze'ye yapılanı masum kılmak ve HAMAS'ı şeytanlaştırmak için yapılan yanlış haberlerden bir diğeri de İsrail'in 141 yıldır hizmet veren el-Ehli Baptist Hastanesi'ni vurmasıdır. The New York Times, önce İsrail saldırısı bir hastanede yüzlerce kişiyi öldürdü derken, ardından Gazze'deki bir hastaneye saldırıda en az 500 ölü var manşeti ile daha sonra da Gazze'de bir hastanede patlamada en az 500 ölü var başlıkları ile aktardığı haber ve içerik konusunda sürekli kendisini güncelleme ihtiyacı hissetmiştir (The New York Times, 2023). Başka bir Amerikan gazetesi olan New York Post ise, patlamayı İsrail'in değil de HAMAS'ın kendisini mağdur olarak göstermek için gerçekleştirdiğini ve kendi çocuklarını kurban etmekle suçladığı bir haber ile aktarmıştır (New York Post, 2023). İngiliz The Telegraph gazetesi füzelerin İsrail'den fırlatılmadığı üzerine yorumlara yer verirken, (The Telegraph, 2023), The Guardian'da saldırıların cihatçı HAMAS tarafından gerçekleştirildiği şeklinde imalarla dolu habere imza atmıştır (The Guardian, 2023). İlgi çeken ve meseleyi oldukça farklı bir boyuta çekme konusundaki haberlerden bir diğeri de yine İngiliz yayın kuruluşu BBC'den gelmiş, bombalanan hastanenin altında HAMAS tünellerinin olmasının saldırıya sebep teşkil ettiği gibi bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır (BBC, 2023).

İsrail'in Gazze'deki gerçekleştirdiği saldırılar çatışmalar süresince devam etmiş ve din ya milliyet ayırımı gözetmeden de savaş suçlarını işlemeyi göze alabilmiştir. 19 Ekim İsrail bombalarının hedefi bu sefer en eski kiliselerden olarak görülen Rum Ortodokslara ait Aziz Porphyrius Kilisesi olmuş ve en 8 kişinin ölümü çok sayıda kişinin yaralanmasına sebep olmuştur (Aljazeera, 2023). Batı medyası İsrail'in saldırganlığı karşısında sessiz kalmış ve merkez medyada bu saldırıyı sert bir şekilde kınayan haber ya da ifade bulmak zor olmuştur. Nitekim bu duruma dair en öne çıkan tepkiyi Cumhurbaşkanı Erdoğan Almanya ziyareti sırasında Şansölye Scholz'a ve basın mensuplarına vermiş, kiliselerin bombalanmasına neden sessiz kaldıklarını açıkça sormuştur (TV24, 2023).

Batı düşünce geleneğinin oluşumunda aydın kavramı en kilit kavramlardan birisi olmuştur. Aklın aydınlığında liberal değerlerin ve hukuk sistematığı, demokrasi ile insan haklarını merkeze alarak gelişimine katkı sağlayanlar aydınlık olmuştur (Çiğdem, 1997). Bu bağlamda aydın olmak Batılı değerler sistematığına angaje olmayı ifade etmiştir. Zulüm ile insan hak ve özgürlüklerine engel olan ne varsa onun karşısında durmak biçiminde okunan angaje olmak, günümüzde bazı önde gelen Batılı aydınlıkların uzağında bir duruş olarak görülmektedir (el-Kurd, 2023). Hak

ve özgürlük ihlalleri ile insani dramların karşısında durması gereken aydınlar Batı düşünce ve değer sistematığının özünü oluşturan bu “değerleri” çok umursamadan İsrail’in yanında duran açıklamalara imza atmışlardır.

Önde gelen, popüler Batılı filozoflardan olarak görülen Slovaj Zizek, İsrail’in Gazze’de yaptığının “pogrom” yani soykırım olarak nitelenebileceğini söyledikten sonra, HAMAS’ın yaptıklarından sonra İsrail’in aslında kendisini savunma hakkını kullandığını ve İsrail’in koşulsuz bir şekilde desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. HAMAS’ın terör odağı olarak nitelenmesi merkezinde ilerleyen düşüncelerinde, Filistinlilere sempati ile yaklaşılması gerektiğini vurgulayarak, hem değer mefhumundan uzak bir aydın olmadığını göstermeye çalışmış ve hem de olayın tarihsel sürecin bir ürünü olduğunu göremeden İsrail’in kendini savunma hakkının HAMAS söz konusu olduğunda kullanılması gereken bir hak olmadığını iddia edecek kadar tutarsız bir duruş sergilemiştir (Zizek, 2023).

Batı demokrasisinin gelişimi için ileri sürdüğü kavramlarla öne çıkan ve eleştirel teorinin de yeniden yorumlanmasını ve güçlenmesini sağlayan aydınlardan biri olarak Jurgen Habermas da diğer bazı filozoflarla birlikte yayımladığı bir mektupla İsrail’i gerçekleştirdiği saldırılardan dolayı kınamaktansa yanında duran bir tavır sergilemiştir. Yayımladıkları bildiride HAMAS’ın Yahudi soykırımını hedefleyen bir eyleme kalkıştığını ve bu sebeple de İsrail’in haklı gerekçelerle kendini savunma hakkını kullandığını, bu saikler nedeniyle de İsrail’e soykırım niyeti atfetmenin hatalı bir yaklaşım olacağını ileri sürmüşlerdir (Habermas, vd, 2023). Batı’nın sahip olduğu değer ve esasların bu bağlamda teori ve pratik düzeyde aktörlere göre farklı uygulandığının en güzel örneklerinden birisini Habermas’ın tavrında bulmak mümkündür. Filistinlilerin en temel yaşam haklarından olan barınma ve güvenlik gibi gereksinimlerine ve İsrail’in uyguladığı ablukaya tek kelime ile bile değinmemek, değer sorununun boyutu ve durumunu anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Batı’nın Gazze ve Filistin konusundaki yanlı ve gerçekleri gizleyen hatta gerçek olmayan içerikler üzerinden medya gücü vasıtasıyla ürettiği anlatı değer erozyonunu gösteren bir niteliğe denk düşerken, değer sorunsalının kendini gösterdiği alanlardan bir diğeri de medya, siyaset, sanat, spor dünyasında Filistin’i destekleyenlere yönelik engellemelerdir. İfade özgürlüğü insan haklarına dair en temel metinlerden olan BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile kodifiye edilmiş ve gerçeğin ortaya çıkabilmesi için her bireyin kendisini ifade etme özgürlüğüne sahip olduğu belirtilmiştir. Oysa Aksa Tufanı sonrasında ifade özgürlüğünün de gerçek

bir özgürlük olmadığı, ancak belirlenen sınırlar dahilinde ve arzulan politikaların doğrulanması dışında bir amaca hizmet edemeyeceği çok fazla sayıda örnek ile tescillenmiştir.

30 bine yakın abonesi olan yaklaşık 8.5 milyon insan tarafından görüntülenen Artsforum dergisinin altı yıllık genel yayın yönetmeni David Velasco İsrail-Filistin çatışması hakkında kaleme aldığı mektuptan sonra görevinden alınmıştır. Filistin'in bağımsızlığını destekleyen ve acilen ateşkes uygulanması gerektiğini söylediği mektuptan (Artsforum, 2023) sonra görevine son verilmesinin yanında, mektubu imzalayan insanların da işlerine son verildiği görülmüştür (The New York Times, 2023). Çinli sanatçı Ai Weiwei sosyal medyada Yahudi halkına yapılan zulümlerin getirdiği suçluluk duygusunun Arap dünyasını etkisizleştirmek için kullanıldığını söyledikten sonra Londra'da açılması planlanan sergisinin iptali ile karşılaşmıştır (BBC, 2023). Cezayir asıllı, Fransa milli takımının formasını giyen ve Fransa'nın kazandığı kupalarda söz sahibi olan Karim Benzema dualarının işgal ve zulme maruz kalan Gazzeli kadın ve çocuklar için olduğunu söylemesinden sonra, Fransa İç İşleri Bakanı Darmian tarafından Müslüman Kardeşler ile bağlantılı bir terörist olarak ima edildiği bir muameleye maruz kalmıştır (France24, 2023). Spor dünyasından ifade özgürlüğüne engel bir başka örnek ise Almanya'nın Mainz 05 kulübünde forma giyen Hollanda asıllı Müslüman futbolcu Enver El-Gazi'nin kadro dışı bırakılıp sözleşmesinin feshedilmesidir. Nehirden denize kadar özgür Filistin mesajı Gazi'nin futbol oynamasına engel olurken (Anadolu Ajansı, 2023), bir başka Alman kulübü Bayern Münih'in Fas kökenli Hollandalı futbolcusu Mazraoui Mescid-i Aksa fotoğrafını ve Kuran'dan ayetleri paylaştığı için sınır dışı kalma tehdidiyle baş başa kalmıştır (Hürriyet, 2023).

İklim aktivisti olarak kültür endüstrisinin biranda sahiplendiği Greta Thunberg, Gazze'de yaşananlara dair İsrail'in karşısında bir tavır takınmış Hollanda'da konuşma yaparken sahneden indirilmek istenmiş ve Alman Taz gazetesi haberi, diplomatik dilde istenmeyen kişi manasına gelen persona non grata kavramını personan non Greta olarak çevirerek vermiştir (Taz, 2023). Dünya'nın en büyük kitap organizasyonlarından biri olarak görülen Frankfurt kitap fuarında Filistinli yazar Adania Shibli'ye verilmesi planlanan ödül töreni HAMAS tarafından savaş başlatıldığı gerekçesi ile verilmemiştir (Reuters, 2023). İsrail'in bombalamalarına karşı duruş sergileyen akademi dünyası da engelleme ve baskılardan nasibini almıştır. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT), Harvard ve Pensilvanya Üniversitesi

rektörleri, kampüslerinde gerçekleşen Filistin'e destek yürüyüşleri nedeniyle ABD Kongresince sorguya çekilmişler, Pensilvanya Üniversitesi Rektörü Liz Magill bas-kılar nihayetinde istifa etmiştir ve üniversite yöneticiliğinde gerçekleşen ilk istifa olarak tarihe geçmiştir (Anadolu Ajansı, 2023).

SONUÇ

Filistin meselesi, büyük insanlık dramlarının yaşandığı, her türlü hukuki de-ğerin alt üst edildiği ve uluslararası politik çıkarların değirmeninde öğütülen bir tarihselliğin ürünüdür. Uluslararası siyasetin değişen gündeminde bir zamandır unutulmuş ve İsrail'in hiçbir değeri dikkate almayan politikaları, Aksa Tufanı ile pek çok unsurun değiştiği bir duruma karşılık gelebilir. Öncelikle mesele tekrardan uluslararası siyasetin gündemine gelmiş, İsrail'in "yargılanması" süreci başlatılmış-tır. Gazze'de yaşananlar belki de en çok Batı'nın değerlerden uzak ya da aktöre ve duruma veyahut çıkara göre ilkeselleşen duruşunun ortaya çıkmasına yardımcı ol-muştur. Yaşananların insani ve ahlaki boyutta tam bir felaketi ifade ettiği noktada, küresel hukuk ve değer mekanizmasının "müellifi olan" Batı'nın güçlü bir şekilde karşı durması beklenmiş, ya sessizlik durumu hakim olmuş ya İsrail'e destek me-sajları verilmiş ya da ifade özgürlüğü bağlamında Gazze'nin yanında duranlar baskı görmüş, işlerinden kovulmuşlardır.

İsrail, lobileri, siyasi gücü, ekonomik yetkinliği veya adına ne dersek sahip ol-dukları ile Batı'dan ve onun propaganda gücü medyadan eylemlerinin meşrulaştırı-cısı olmasını talep etmektedir. Kendisine kurban vasfının sağlanması, onun gerçek-leştirdiği hukuksuz eylemlerinde mağdur olması merkezinde ahlaki bir üstünlük zemini oluşturacak düşüncesi, meşru müdafaa kavramıyla karşılık bulmuştur. İs-rail'in Gazze'deki "insansı hayvanları" ortadan kaldırılabilesinin meşruiyeti onun ancak mağdur olmasıyla mümkün hale gelebilmiştir. Finkelstein'in; HAMAS'ı kı-nayıp kınamadığı sorulduğunda, tecrit kamplarında doğup, büyümüş insanlara bir şans verilmediği sözü burada gerçek mağduriyetin teslim edilmesi noktasında çok manalı bir hal almaktadır.

İsrail'in mağduriyeti ve meşru müdafaa hakkı konuşulabilen bir unsur iken, Gazzeli Filistinlilerin yıllardır yaşadığı zulüm ve açık hava hapishanesinde sür-dürdükleri hayat makbul ve görülmesi gereken bir vaziyeti ifade etmemektedir. Batı'nın böyle yaklaşması meseleyi bir tarihselliğin ürünü olarak görmemesinden kaynaklanmaktadır. Aksa Tufanı biranda ortaya çıkan bir hadise olarak görülmesi

ya da gösterilmesi İsrail'in kurban edildiği bu saldırının ardından gerçekleştireceği her şeyi hem ahlaki hem de hukuki kılmaktadır Batı için.

HAMAS'ın ve Filistinlilerin İslamcı cihad yapıları ile özdeşleştirilmesi ve terör unsuru olarak resmedilmesi de meselenin bir diğer boyutunu oluşturmaktadır. Batı, bebeklerin kafasını kesen, kendi çıkarları uğruna hastanelerde kendi çocuklarını bombalayan ve suçlu olarak da İsrail'i gösteren, esir olarak tuttuklarına olmadık işkenceler yapan vahşi bir yapı olarak HAMAS'ı ve ona destek olan Gazzelli Filistinlileri göstermelidir ki, İsrail modernliğine karşı bu gerici saldırıları bertaraf edebilsin ve Batı'nın tüm ileri devletleri İsrail'in yanında durabilsin.

Batı dünyası evrensel değerlerin ve insan haklarının Gazze'de geçerli olmayışını medyada çıkan haberler, yanlış bilgilendirmeler, düşünce dünyasının önde gelen isimleri ile açıkça ispatlama gayreti içinde bulunurken, bu çalışma boyunca da gösterildiği gibi aslında bir sürekliliğin ürünüdür. Dökme Kurşun Operasyonunda Batı'nın tavrı nasılsa Aksa Tufanında da çıkan haberler, sahip olunan dil ve verilen destek mesajları merkezide bir farklılık bulunmamaktadır. Batı'nın evrensellik iddiasıyla sahip olduğu değerlerin herkes için geçerli olmayışının temeli de biz ve önceki ontolojisine dayanmaktadır. Bu bağlamda, İsrail Batı'nın "bizini" oluştururken Filistinliler "ötekidir" ve bu durum tarihsizleştirme ve İslami aşırılıkla özdeşleştirme yoluyla her türlü hukuka uygun olmayan müdahaleyi meşrulaştırmaya imkân tanımaktadır. Batı'nın Gazze özelindeki yaklaşımı, insan haklarına ve uluslararası hukukun kurallarına uyabilmesi için Filistinlilerin insanlık cemiyetinin bir üyesi değilmiş gibi, onların aşırı her türlü uygulama ile bile olsa ortadan kaldırılmasını mübah görecektir kadar değer sorununu ifade etmektedir. Başkaca bir söylemle Batılı değerlere sahip olup olmaması tartışmaya kapalı olacak şekilde, İsrail'in insan hak ve onuruna aykırı Filistinlileri soykırıma uğratma faaliyetleri meşrudur ve desteklenmelidir. Nitekim çalışma boyunca gösterilmeye çalışıldığı gibi medya, siyaset dünyası ve bilim dünyasının makulleştirdiği şey aslında budur.

Rusya'nın Ukrayna saldırısından sonra Avrupa başta olmak üzere Batı değer sisteminde Rus yazarlar Dostoyevski ve Tolstoy'un eserlerinin yasaklanmasına varacak düzeyde bir aşırılıkla "kültürel faşizme" tanıklık edilmiştir. Medyada Ukrayna-Rusya savaşına dair çıkan haberlerde "öteki" haliyle gerici, haliyle bastırılması gereken unsur Rusya olurken, Ukrayna "beni" oluşturan modern bir Batılı devlet olarak görülmüştür. Yine sanat, bilim, siyaset dünyasında bildirilerle kınanan Rusya olmuş, çıkan haberlerde Rusya tarafından öldürülen bebeklere yer verilmiştir.

Sonuç itibariyle ikiyüzlülüğünü gizleyemeyen Batı dünyasının nezdinde, mavi gözlü Ukraynalılar “öldürülmüş”, “Gazzeliler ise ölmüştür. Gazze ve Filistin’de yaşananlar tarihsel süreklilik bağlamında, değer sistematığına sahip olduğu ve bunun da evrenselliği ifade ettiği iddia edilen Batı’nın, çıkar kapsamında değerlendirdiği ve ötekilik temelinde anlam kazandırdığı bir soruna karşılık gelmektedir.

KAYNAKÇA

AKTAŞ, İhsan (2023). “Batılı Devletlerin Koşulsuz İsrail Desteği Modern Batı Paradigmasını Yıkıma Uğrattı”, Kriter, sayı:85.

Albawada (2014). “Gaza death toll hits over 1,820 on day 28 of Israeli offensive”, <https://www.albawaba.com/news/gaza-death-toll-594249> (Erişim Tarihi: 16.12.2023).

Aljazeera (2023). “Israel bombs Greek Orthodox Gaza church sheltering displaced people”, <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/20/war-crime-israel-bombs-gaza-church-sheltering-displaced-people> (Erişim Tarihi: 18.12.2023).

Anadolu Ajansı (2023). “İsrail’e tepki gösterilerinde ifade özgürlüğünü savunan Pensilvanya Üniversitesi Rektörü baskılar karşısında istifa etti”, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israile-tepki-gosterilerinde-ifade-ozgurlugunu-savunan-pensilvanya-universitesi-rektoru-baskilar-karsisinda-istifa-etti/3078558> (Erişim Tarihi: 05.01.2024).

Anadolu Ajansı (2023). “Mainz 05, Filistin’e Destek Veren Anwar El Ghazi’nin Sözleşmesini Feshetti”, <https://www.aa.com.tr/tr/dunyadan-spor/mainz-05-filistine-destek-veren-anwar-el-ghazinin-sozlesmesini-feshetti/3042891> (Erişim Tarihi: 02.01.2024).

Anadolu Ajansı (2024). “İsrail’in Gazze’ye düzenlediği saldırılarda ölenlerin sayısı 23 bini geçti”, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-gazze-ye-duzenlediği-saldirilar-da-olenlerin-sayisi-23-bini-gecti/3103206> (Erişim Tarihi: 08.01.2024).

Anadolu Ajansı (2023). “İsrail Savunma Bakanı Gallant: Gazze tamamen ablukaya alınacak”, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-savunma-bakani-gallant-gazze-tamamen-ablukayaalinacak/3012491#:~:text=Kud%C3%BCs,yak%C4%B1t%20sa%C4%9Flanm%20ayacak.%22%20ifadelerini%20kulland%C4%B1>. (Erişim Tarihi: 28.12.2023).

- Artsforum (2023). “An Open Letter From the Art Community to Cultural Organizations”, <https://www.artforum.com/columns/open-letter-art-community-cultural-organizations-518019/> (Erişim Tarihi: 31.12.2023).
- BBC (2023). “Ai Weiwei’s London exhibition called off over Israel social media post”, <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-67424486> (Erişim Tarihi: 01.01.2024).
- BBC (2023). “Does Hamas build tunnels under hospitals and schools?”, <https://www.bbc.com/news> (Erişim Tarihi: 16.12.2023).
- BBC (2023). “Inside Kfar Aza where Hamas militants killed families in their homes”, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67065205> (Erişim Tarihi: 03.01.2024).
- BBC (2023). “Number killed in Gaza passes 500” <https://www.bbc.com/news> (Erişim Tarihi: 07.01.2024).
- BELLO, Umar (2014). “Ideology in Reporting the ‘Operation Cast Lead’, a Transitivity Analysis of the Arab News and New York Times Reports”, *Australian International Academic Centre*, Cilt:3, Sayı:3, ss.202-209.
- BLUMENTHAL, Max ve Rubinstein, Alexander, (2023). “Source of dubious ‘beheaded babies’ claim is Israeli settler leader who incited riots to ‘wipe out’ Palestinian village”, <https://thegrayzone.com/2023/10/11/beheaded-israeli-babies-settler-wipe-out-palestinian/?s=03> (Erişim Tarihi: 15.12.2023).
- BM (2009). “Human Rights in Palestine and other Occupied Arab Territories Report of the United Nations Fact-Finding Mission on the Gaza Conflict”, Microsoft Word - A HRC 12 48 FOR PROCESSING _250909_ cleared by CL, FM & GC.doc (ohchr.org) (Erişim Tarihi: 07.12.2023).
- BM (2017). “Gaza Ten Years Later”, https://unsco.unmissions.org/sites/default/files/gaza_10_years_later__11_july_2017.pdf (Erişim Tarihi: 17.12.2023).
- BÜYÜKBAKKAL, Ceyda Ilgaz (2004). Türkiye’de Televizyon Alanında Küresel Yerel Birlikteliği: CNN Türk ve CNBC-e Örneği, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- CJPME (2023). “Anti-Palestinian Racism in Canada: CJPME’S 2022 Report”, https://www.cjpme.org/apr_report_2022 (Erişim Tarihi: 04.01.2024).

CNN (2023). "Babies and toddlers were found with "heads decapitated" in Kfar Aza, Netanyahu spokesperson says", https://edition.cnn.com/middleeast/live-news/israel-hamas-war-gaza-10-11-23/h_a63b0fd57f2df717147ea8e26a2f758c (Erişim Tarihi: 30.12.2023).

CNN (2014). "Ground operations in Gaza 'might become necessary,' Israeli official says", <https://edition.cnn.com/2014/07/08/world/meast/mideast-tensions/index.html> (Erişim Tarihi: 10.12.2023).

CNN (2014). "Gaza residents flee after Israeli warning", <https://edition.cnn.com/videos/bestoftv/2014/07/13/nr-wedeman-pkg-gaza-exodus.cnn> (Erişim Tarihi: 12.12.2023).

CNN (2014). "Children die in Gaza camp shelling", <https://edition.cnn.com/videos/world/2014/07/29/pkg-penhaul-gaza-dead-on-street.cnn> (Erişim Tarihi: 07.12.2023).

CNN (2014). "Israel launches ground operation in Gaza; Hamas says Israel to 'pay a heavy price'", <https://edition.cnn.com/2014/07/17/world/meast/mideast-crisis/index.html> (Erişim Tarihi: 08.12.2023).

CNN (2014). "Israel to expand ground incursion after Hamas militant infiltration" <https://edition.cnn.com/2014/07/19/world/meast/mideast-crisis/index.html> (Erişim Tarihi: 10.12.2023).

CNN (2014). "U.N. shelter in Gaza hit, 16 dead", <https://edition.cnn.com/2014/07/24/world/meast/mideast-crisis/index.html> (Erişim Tarihi: 10.12.2023).

CNN (2014). "U.N. school shelled in Gaza" <https://edition.cnn.com/videos/world/2014/07/30/dnt-vause-israel-attacks.cnn> (Erişim Tarihi: 09.12.2023)

CNN, (2014). "In Gaza, attack on hospital delivers devastation and grief", <https://edition.cnn.com/2014/07/21/world/meast/gaza-hospital-attack-video/index.html> (Erişim Tarihi: 12.12.2023).

CORDESMAN, H. Anthony (2009). "The "Gaza War": A Strategic Analysis", Center for Strategic International Studies.

ÇİĞDEM, Ahmet (1997). Aydınlanma Düşüncesi, İletişim Yayınları, İstanbul.

DİRLİK, Arif (2008). Postkolonyal Aura, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.

- EL-KURD, Mohammed, (2023). "What role does culture play in Palestinian liberation?" <https://mondoweiss.net/2023/09/what-role-does-culture-play-in-palestinian-liberation/> (Erişim Tarihi: 20.12.2023).
- ELMASRY, M. (2009). Death in the Middle East: An Analysis of How the New York Times and Chicago Tribune Framed Killings in the second Palestinian Intifada. *Journal of Middle East Media*, 5(1), 1-46.
- France24 (2023). "Footballer Benzema Denies Muslim Brotherhood Links after French Interior Minister's Accusations" <https://www.france24.com/en/europe/20231019-french-footballer-benzema-denies-muslim-brotherhood-link-after-darmanin-accusations> (Erişim Tarihi: 31.12.2024).
- FUKUYAMA, Francis (2003, Tarih'in Sonu mu, Vadi Yayınları, İstanbul.
- GİRGİN, Atilla (2002). Uluslararası İletişim: Haber Ajansları ve AA, Der Yayınları, İstanbul.
- GÖLE, Nilüfer (1998). "Batı Dışı Modernlik Üzerine Bir İlk Desen", *Doğu Batı*, Sayı:2, ss.55-66.
- Human Rights Watch (2022). "Gaza: An 'Open-Air Prison", <https://www.hrw.org/video-photos/video/2022/06/13/gaza-open-air-prison> (Erişim Tarihi: 18.12.2023).
- Human Rights Watch (2009). "Rain of Fire Israel's Unlawful Use of White Phosphorus in Gaza", *Rain of Fire: Israel's Unlawful Use of White Phosphorus in Gaza | HRW* (Erişim Tarihi 22.12.2023).
- HUNT, Wayne. (2010). "Art or propaganda? Reflections on Gaza, theatre and the big interview", https://www.arabmediasociety.com/wp-content/uploads/2017/12/20100330172110_Hunt.pdf (Erişim Tarihi: 17.12.2023).
- Hürriyet (2023). "Bayern Münihli futbolcunun, Filistin paylaşımının ardından sınır dışı edilmesi istendi!", <https://www.hurriyet.com.tr/avrupa/bayern-munihli-futbolcunun-filistin-paylasiminin-ardindan-sinir-disi-edilmesi-istendi-42346660> (Erişim Tarihi: 03.01.2024).
- Institute for Middle East Understanding (2012), "Operation Cast Lead", <http://imeu.org/article/operation-cast-lead>, (Erişim Tarihi: 08.12.2023).
- i24 News (2023). "They chopped heads of children and women," says David Ben Zion, Deputy Commandee of Unit 71 to our @Nicole_Zedek , while reporting from the

massacre in Kfar Aza in southern Israel” <https://www.i24news.tv/en> (Erişim Tarihi: 06.01.2024).

JABER, Fadi (2011). *Terrorism and Photojournalism: Sensational Image and Ethical Coverage in the Arab and American Media*. Master's Thesis. Canada: University of Ottawa.

KEYMAN, Fuat (2011). “Globalleşme, Oryantalizm ve Öteki Sorunu 11 Eylül Sonrası Dünya ve Adalet”, *Doğu Batı*, Sayı:20, ss.11-33.

KHOURI, Rami G, (2023). “Watching the watchdogs: Babies and truth die together in Israel-Palestine”, <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/10/13/watching-the-watchdogs-babies-and-truth-die-together-in-israel-palestine> (Erişim Tarihi: 29.12.2023).

MORLEY, David, Kevin Robins (1997). *Kimlik Mekanları, Ayrıntı Yayınları*, İstanbul.

MOWLANA Hamid (1998). *Global Information and World Communication*, Sage Publications, Washington.

New York Post (2023). “Hundreds killed in Gaza hospital blast as Israel blames failed Hamas rocket”, <https://nypost.com/2023/10/17/israel-hamas-blame-each-other-for-the-deadly-gaza-hospital-blast/> (Erişim Tarihi: 11.01.2024).

NİCOLE, Deitelhoff, Klaus Günther, Rainer Forst ve Jürgen Habermas (2023). “Principles of solidarity. A statement”, <https://k-larevue.com/en/principles-solidarity-statement-habermas/> (Erişim Tarihi: 27.12.2023).

OCHA (2015). “*Key Figures on the 2014 Hostilities*”, <https://www.ochaopt.org/content/key-figures-2014-hostilities>, (Erişim Tarihi: 23.12.2023).

PARLA, Jale (2005). *Efendilik Şarkiyatçılık Kölelik, İletişim Yayınları*, İstanbul.

PİNTAK, Lawrence (2009). “Gaza: Of media wars and borderless journalism”, *Arab, media & society*, https://www.arabmediasociety.com/wp-content/uploads/2017/12/20090629091755_AMS7_Lawrence_Pintak.pdf (Erişim Tarihi: 11.12.2023).

Reuters (2023). “Palestinian Voices ‘Shut Down’ at Frankfurt Book Fair, Say Authors”, <https://www.reuters.com/world/malaysia-pulls-out-frankfurt-book-fair-citing-organisers-pro-israel-stance-2023-10-17/> (Erişim Tarihi: 02.01.2024).

RİGEL, Nurdoğan (2000). İleti Tasarımında Haber, Der Yayınları, İstanbul.

ROSS, Susan D. (2003). "Framing Of The Palestinian-Israeli Conflict İn Thirteen Months Of New York Times Editorials Surrounding", Conflict & Communication Online, cilt:2, sayı:2, ss. 1-11.

SAİD, Edward W. (2008). Medyada İslam. Metis Yayınları, İstanbul.

Şarkul Avsat (2023). "Filistin'in BM Daimi Gözlemcisi Şarku'l Avsat'a: ABD'nin meşru müdafaa hakkına ilişkin mantığı İsrail'e 'öldürme izni' veriyor", <https://turkish.aawsat.com/arap-d%C3%BCnyasi/4600846-filistin%E2%80%99-bm-daimi-g%C3%B6zlemcisi-%C5%9Farku%E2%80%99l-avsat%E2%80%99-abd%E2%80%99nin-me%C5%9Fru-m%C3%BCdafa-hakk%C4%B1na> (Erişim Tarihi: 13.12.2023).

The Guardian (2023). "Israel faces blame from regional allies over Gaza hospital deaths", <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/18/israel-faces-blame-from-regional-allies-over-gaza-hospital-deaths> (Erişim Tarihi: 17.12.2023).

The New York Times (2023). "Wednesday Briefing: Blast Kills Hundreds at a Gaza Hospital", <https://www.nytimes.com/2023/10/17/briefing/gaza-hospital-blast-china-belt-and-road-india-same-sex-marriage.html> (Erişim Tarihi: 06.01.2024).

The New York Times (2014). "Military Official Says Israel Invasion of Gaza Is Likely", <https://www.nytimes.com/2014/07/17/world/middleeast/israel-gaza-strip.html> (Erişim Tarihi: 08.12.2023).

The New York Times (2014). "Havens Are Few, if Not Far, for Palestinians in Gaza Strip", <https://www.nytimes.com/2014/07/21/world/middleeast/havens-are-few-if-not-far-for-palestinians-in-gaza-strip-seeking-refugee-status.html> (Erişim Tarihi: 08.12.2023).

The New York Times (2023). "Artforum Fires Top Editor After Its Open Letter on Israel-Hamas War", <https://www.nytimes.com/2023/10/26/arts/artforum-editor-fired-david-velasco-palestine-gaza.html> (Erişim Tarihi: 01.01.2024).

Taz (2023). "Persona non Greta?", <https://taz.de/!5969483/> (Erişim Tarihi: 04.01.2024).

TV24 (2023). "Başkan Erdoğan'dan Almanyada tarihi ayar! Dünya basını böyle duyurdu", <https://www.yirmidort.tv/dunya/baskan-erdogandan-almanyada-tarihi-ayar-dunya-basini-boyle-duyurdu-134536> (Erişim Tarihi: 20.12.2023).

- VAN DİJK, Teun A. (1988). *News Analysis*, , Lawrence Erlbaum Associates Publishers, New Jersey.
- Wall Street Journal (2014). "Israel's Gaza Offensive: The country had little choice after Hamas rejected a ceasefire", <https://www.wsj.com/articles/israels-gaza-offensive-1405640138> (Erişim Tarihi: 10.12.2023).
- Yenişafak (2023). "Aksa Tufanı'nın başkomutanı Muhammed Deif kim? Kolunu ve bacıklarını kaybetti ama İsrail'e karşı zekasıyla savaşıyor", <https://www.yenisafak.com/dunya/aksa-tufaninin-baskomutani-muhammed-deif-kim-kolunu-ve-baciklarini-kaybetti-ama-israile-karsi-zekasiyla-savasiyor-4566561> (Erişim Tarihi: 04.01.2024).
- YOUSSEF, Bassem (2023). "Israel-Hamas War: Piers Morgan vs Bassem Youssef On Palestine's Treatment", <https://www.youtube.com/watch?v=4idQbwsvtUo> (Erişim Tarihi: 13.01.2023).
- ZİZEK, Slavoj (2023). "The Real Dividing Line in Israel-Palestine", <https://www.project-syndicate.org/commentary/israel-palestine-hamas-and-hardliners-against-peace-by-slavoj-zizek-2023-10> (Erişim Tarihi: 26.12.2023).